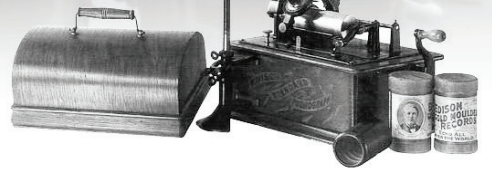

หน้าที่ในฐานะ “ตัวสื่อ” ของ “เพลง” (1)

ในการรัฐประหารทุกครั้ง เราจะได้ยิน “เพลง” บางประเภทถูกเปิดให้ได้ยินซ้ำแล้วซ้ำเล่า ระหว่างรอเพื่อให้คณะรัฐประหารจัดการสิ่งต่างๆ ให้ลงตัว “เพลง” ก็มีหน้าที่คั่นรายการ

สำหรับการยึดอำนาจล่าสุดนี้ มีเพลงที่ใช้หลายเพลงด้วยกัน ซึ่งทั้งหมดนั้นอาจเรียกประเภทได้ว่าเป็น “เพลงปลุกใจ” เช่น ความฝันอันสูงสุด พระราชนิพนธ์ลำดับที่ 43 ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (ร้องโดย สันติ ลุนเผ่) เพลง *แต่ทหารหาญในสมรภูมิ* (สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชเสาวนีย์ให้ท่านผู้หญิงพิจิตต์ ศุภมิตร เขียนถวายเป็น พ.ศ.2519) เพลง *ดุจบิดามารดร* พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพลง *แทนคุณแผ่นดิน* (คำร้อง/ทำนอง: ร้อยเอก สุระชัย ถวิลไพโร) เพลง *วีรชน* (คำร้อง/ทำนอง: สุรพัฒน์ เปรมชัยพร), เพลง *ทหารแห่งผืนดิน* (คำร้อง/ทำนอง: วิเชียร ตันติพิมลพันธ์) เพลง *ผ้าห่มผืนสุดท้าย* (คำร้อง/ทำนอง: ดวงแข ยอดแสง) เพลงพระราชนิพนธ์ *เราสู้* เพลง *สยามานุสติ* โดย นารถ ถาวรบุตร

นอกจากนั้นยังหมუნวนซ้ำไปมาด้วยเพลง *ต้นตระกูลไทย* และ *ถิ่นไทย* โดย หลวงวิจิตรวาทการ นักเขียนชาตินิยมคนสำคัญของยุคสมัยใหม่ เพลง *เกิดเป็นไทยตายเพื่อไทย* (คำร้อง: ท่านผู้หญิง มณีรัตน์ บุนนาค) เพลง *ทหารพระนคร* (คำร้อง: ท่านผู้หญิงพวงร้อย อภัยวงศ์) เป็นต้น

เพลงเหล่านี้ทำหน้าที่ทั้ง “ส่งเสียง” “ส่งสื่อ” และ “ส่งสาร” ให้ผู้คนรู้ว่ากำลังเกิดอะไรขึ้น และอะไรจะเกิดขึ้นต่อไป ขณะเดียวกันระหว่างจังหวะ “รอ” เพลงก็ทำหน้าที่บอกกล่าวว่า มีการดำเนินไปของขั้นตอน และกระบวนการบางอย่างที่ทำให้การรัฐประหารมีความสมบูรณ์แบบ

การเปิดเพลงปลุกใจเหล่านี้เข้าไปเข้ามา โดยไม่มีกรรการรายงานความเคลื่อนไหวอะไรมาประกาศ จึงเป็นเหมือน “เครื่องหมายวรรคตอน” ของการรัฐประหารที่ทำหน้าที่บอกกล่าวให้ผู้ชมให้หยุดคิด ทบทวนและระอคอย

ด้วยเหตุนี้ เพลงจึงทำหน้าที่เป็น “ตัวสื่อ” ได้มาก ๆ พอกับ “ตัวสาร”

พูดอีกนัยหนึ่งก็คือ นอกจากเพลงจะเป็น ภาชนะบรรจุสาร อันหมายถึงความหมายหรือมิติทางเนื้อหาต่างๆ ที่บรรจุอยู่ในเพลงนั้นแล้ว โดยตัวของเพลงเองมันยังทำหน้าที่เป็น “ข้อต่อ-ตัวเชื่อม-ตัวตัด” ที่ทำให้กระบวนการสื่อสารนั้นสมบูรณ์-ไม่สมบูรณ์ ดำเนินไปได้-ดำเนินไปไม่ได้ อีกด้วย

ลองจินตนาการดูว่า ถ้าเกิดรัฐประหารแล้ว สถานีโทรทัศน์จอดำทั้งประเทศ วิทยูมีแต่เสียงซ่าๆ มันจะก่อให้เกิดความอึดอัดแก่ประชาชนมากมายแค่ไหน และความอึดอัดนั้นก็อาจจะนำไปสู่การยอมรับหรือไม่ยอมรับคณะรัฐประหาร

ระหว่างการเข้าไปเก็บรวบรวมหลักฐานและ วัตถุพยานโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจในเหตุการณ์บุก จับกุมสมาชิกผู้ต้องสงสัยว่ามีส่วนในความรุนแรง ชายแดนภาคใต้ แพทย์หญิงคุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ นักนิติวิทยาศาสตร์ อดีตผู้อำนวยการ

สถาบันนิติวิทยาศาสตร์เคยเล่าไว้ว่า เธอพบโทรศัพท์มือถือของผู้ต้องสงสัยทิ้งเอาไว้ เมื่อตรวจสอบโดยละเอียด พบว่ามีไฟล์เพลงภาษามลายูปลุกใจอยู่ด้วยหลายเพลง

เนื้อหาเพลงเหล่านี้ว่าอย่างไรบ้าง หมอพรทิพย์ ไม่ได้เล่าในรายละเอียด แต่คงเข้าใจได้ว่าเพลงเหล่านี้เป็นเพลงที่ฟังแล้วย่อมสร้างอารมณ์และความรู้สึก อึกเขิมและมีพลังมากพอที่จะทำให้คนจำนวนหนึ่ง เชื่อมมั่นในวิถีการต่อสู้ของตัวเอง

ความอึกเขิมนี้เป็นผลมาจากเนื้อหาของเพลง ได้พอๆ กับท่วงทำนอง และที่สำคัญ ความเป็นเพลงมลายูที่ใช้ภาษาเดียวกันกับผู้ฟัง สื่อถึงสารที่ผู้ฟังปรารถนาด้วยท่วงทำนองใดๆ ก็ตาม สถานะของเพลงก็ยกระดับตัวเองขึ้นมามากกว่าเป็นความบันเทิง แต่มันได้กลายเป็น “ตัวสื่อ” ที่ทำหน้าที่เชื่อมต่อระหว่างปัจเจกบุคคล (อย่างผู้ต้องสงสัยเจ้าของโทรศัพท์) เข้ากับขบวนการฯ และอุดมการณ์ของการก่อเหตุความไม่สงบ

ในฐานะ “ตัวสื่อ” เพลงได้ทำให้จินตนาการของปัจเจกบุคคลต่อขบวนการฯ มีวงจรถอบถ้วนสมบูรณ์ ไม่ว่าจะขบวนการฯ ดังกล่าวจะมีตัวตนที่หนักแน่นชัดเจนมากมายแค่ไหนก็ตาม ■

